

Παυσανίας: Ορφέας στον Άδη

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Ορφέας, Έρωτος Πρόσωπον

<https://epopteia.gr/177/pafsani-as-orfeas-ston-adi/>

Από το Φωκικά, εισαγωγή-μτφρ-σχόλ Νικόλαος Παπαχατζής, έκδ. Ι.Ζαχαρόπουλος, Αθήνα χ.χ.

Από την παρουσίαση του ζωγραφικού έργου του Πολύγνωτου Νέκυια στους Δελφούς.

Ἄν κανεῖς στρέψει ξανά τὸ βλέμμα του στὸ κάτω μέρος τῆς ζωγραφιάς, θὰ δεῖ μετὰ τὸν Πάτροκλο τὸν Ὀρφέα, καθιστὸ πάνω σὲ ἓνα εἶδος λόφου, ν' ἀκουμπάει τὸ ἀριστερὸ χέρι σὲ μιὰ κιθάρα• μὲ τὸ ἄλλο ἐγγίζει μιὰ ἰτιά: αὐτὰ ποὺ ἐγγίζει μὲ τὸ χέρι του εἶναι τὰ κλωνάρια τοῦ δένδρου(5), ἐνῶ στὸ ἴδιο τὸ δένδρο ἔχει στηριγμένο τὸ σῶμα του. Τὸ ἄλλος μοιάζει νὰ εἶναι τῆς Περσεφόνης, ὅπου εἶναι φυτρωμένες λεῦκες καὶ ἰτιές, κατὰ τὴν ἰδέα τοῦ Ὀμήρου (6). Τὸ παρουσιαστικὸ τοῦ Ὀρφέα εἶναι Ἑλληνικὸ καὶ οὔτε ἐνδύματα θρακικὰ φορεῖ οὔτε κάλυμμα θρακικὸ ἔχει στὸ κεφάλι. Στὸ ἄλλο μέρος τῆς ἰτιάς στηρίζεται ὁ Προμέδοντας. Τὸ ὄνομα τοῦ Προμέδοντα νομίζουν μερικοὶ πὼς τὸ ἐπινόησε ὁ Πολύγνωτος μὲ ἓνα εἶδος ποιητικῆς φαντασίας. Ἄλλοι εἶπαν πὼς ὑπῆρξε Ἑλληνας ποὺ ἀγαποῦσε κάθε μουσικὴ καὶ ἰδιαίτερα τὸ τραγούδι τοῦ Ὀρφέα. Στὸ μέρος αὐτὸ τῆς εἰκόνας παριστάνεται ὁ Σχεδῖος ποὺ ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φωκέων στὸν πόλεμο τῆς Τροίας, καὶ μετὰ τὸ Σχεδίον ὁ Πελίας, καθιστὸς σὲ θρόνο, μὲ ἄσπρα τὰ γένεια καὶ τὰ μαλλιά, ὁ ὁποῖος κοιτάζει τὸν Ὀρφέα• ὁ Σχεδῖος ἔχει ἓνα μαχαίρι καὶ εἶναι στεφανωμένος με χλόη. [...]

Σημειώσεις:

5. Όταν ο Όρφέας κατέβηκε στον Άδη για την Εύρυδίκη, υποτίθεται πώς κρατούσε στο χέρι ένα κλωνάρι ίτιᾶς, ή οποία εἶναι τὸ συνηθισμένο δέντρο στὰ ἄλση τῆς θεᾶς τοῦ κάτω κόσμου Περσεφόνης (βλ. παρακάτω στο κείμενο), ὅπως ὁ Αἰνείας κρατοῦσε τὸν μαγικὸν «χρυσοῦν κλῶνα» ποὺ καθιστοῦσε δυνατὴ τὴν κάθοδο ἑνὸς ζωντανοῦ στὸν κόσμο τῶν νεκρῶν. Ὑπαινιγμὸ στὸ κλωνάρι ἐκεῖνο τῆς ίτιᾶς κάνει ἐδῶ ὁ Πολύγνωτος.

6. Ὅδυσσ. κ 510